ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਡਾ. ਮਾਰੋਤੀ ਪੁੱਤਰ ਕਾਸ਼ੀਨਾਥ ਪਿੰਪਲਕਰ
(ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1874 ਦੀ 2022)
ਨਵੰਬਰ 02, 2022
[ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ ਅਤੇ ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਹਿਤਾ, 1973: ਧਾਰਾ 482 – ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀ ਰੱਦੀਕਰਨ – ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ – ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਖਿਲਾਫ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੜਕੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਜੋ ਕਿ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀਆਂ ਸਨ – ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਹ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਛੇਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 (1) ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਹੈ – ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਇਸ ਲਈ, ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ – ਫੈਸਲਾ: ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ – ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਕਰਨਾ ਐਕਟ ਦੇ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ – ਜੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕੇਸ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ, ਪਰਯਾਪਤਤਾ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਪਾ ਕੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ – ਸੱਚਾਈ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਬਿਆਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕੀ – ਜਵਾਬਦੇਹ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕੇਸ ਸੀ – ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਐਕਟ, 2012 – ਧਾਰਾਵਾਂ 19, 21 – ਸਬੂਤ ਐਕਟ s.59 – ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 – ss. 3(1)(w), 3(2)(v) – ਬੱਚਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ।

ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉ ਐਕਟ, 2012: ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ – ਫੈਸਲਾ: ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾਇਤਵ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 15 ਅਧੀਨ ਮੌਲਿਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਦਿਆਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲੇ ਗਏ ਹਨ, POCSO ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਮਲ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧੀ ਬਖਸ਼ੇ ਨਾ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੁੱਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ – ਬਾਲ ਵਿਰੁੱਧ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਇਹ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973: ss.161, 164 – ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਦਾ – s.161 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤਾਂ 'ਚ ਸਵੀਕਾਰਯ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ss.145 ਅਤੇ 157 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਹੈ – ਅਸਲ 'ਚ, s.164 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਵੀ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤੋਂ 'ਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ss.145, 157।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਇਨਸਾਫ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7]

2. POCSO ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰੋਂਪਟ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਗੀ। POCSO ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰੋਂਪਟ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੀੜਿਤ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਗਵਾਏ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗੀ। ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਬੰਧੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਹਾਇਕ ਮੁੱਲ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਦੋ ਰਾਇਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 15][830-F-G; 831-B-C]

3. ਜੇਕਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ ਸੰਜਾਮਲ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 173(2), ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਾਖਲ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ POCSO ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਸਚਾਈ, ਪਰਯਾਪਤਤਾ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 18]

4. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਾਸਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਉਹ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਪੀੜਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ। ਉਪਲਬਧ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 59 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਖਿਲਾਫ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਘੁੱਟਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਬਿਨਾਂ ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਵਾਇਦ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 23-25]

ਆਰ. ਪੀ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਐਸ.ਸੀ. 866;
ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 929; ਐਮ.ਐਲ. ਭੱਟ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਕੇ. ਪੰਡਿਤਾ 2002 (3) ਐਸ.ਸੀ. 899- ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਏ.ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ (2004) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 576 : [2004] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 44 – ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ।

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ 1992 ਸੁਪਲ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 335 : [1990] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 259; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਵਧ ਕਿਸ਼ੋਰ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2004) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 691 : [2003] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 672; ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸ਼ਨਰਾਵ ਖਾਡੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2013) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 546 : [2013] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 949; ਰਾਜੀਵ ਕੌਰਵ ਬਨਾਮ ਬੈਸਾਹਬ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 317 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ਾਲੂ ਓਝਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਓਝਾ (2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99; ਡਾ. ਮੋਨਿਕਾ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 781 ; [2008] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 943; ਸ਼ਿਜੀ ਉਰਫ ਪੱਪੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਧਿਕਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2012 ਐਸ.ਸੀ. 499- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

(2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 2

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਐਸ.ਸੀ. 866ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈਪੈਰਾ 8

[1990] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 259ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 8

[2003] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 672ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 9

[2008] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 943ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 9

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2012 ਐਸ.ਸੀ. 499ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 9

[2013] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 949ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 12

(2002) 3 ਐਸ.ਸੀ. 899ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈਪੈਰਾ 19

(2020) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 317ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 19

[2004] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 44ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 23

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1874 ਆਫ 2022।

ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 20-04-2021/27-04-2021 ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੀਆਰਐਲਏ (ਏਪੀਐਲ) ਨੰਬਰ 841/2019।

ਸੰਜੈ ਖਾਰਦੇ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਆਦਿਤਿਆ ਅਨਿਰੁੱਧ ਪਾਂਡੇ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ।

ਅਨਿਲ ਮਾਰਡੀਕਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੁਮੀਤ ਜੋਸ਼ੀ, ਸਚਿਨ ਸ਼ਾਨਮੁਖਮ ਪੂਜਾਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਾਲੂ ਓਝਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਓਝਾ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ: “ਇਹ ਇੱਕ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਐਕਟ, 2005 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਦੀ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਆਸ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਰਮ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ”। ਭਾਵੇਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੁੱਖੀ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਕਟ ਵਿਜ਼., ਬਾਲਾਂ ਤੋਂ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉ ਦੇ ਐਕਟ, 2012 (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ “POCSO ਐਕਟ”), ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵੈਧ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ ‘Cr.P.C.’) ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਹੌਸਟਲ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਆਦਿਵਾਸੀ ਕੁੜੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਗਲਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਦਿਨ ਦੀ

ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਘੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ (ਏਪੀਐਲ) ਨੰਬਰ 841 ਦੇ 2019 ਦੀ ਮਿਤੀ 20.04.2021 ਨੂੰ ਰਾਜੂਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 185 ਦੇ 2019 ਦੀ ਮਿਤੀ 12.04.2019 ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ Cr.P.C. ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2) ਅਧੀਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

3. ਦੱਸੇ ਗਏ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 185/ 2019 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜੂਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੰਦਰਪੁਰ, ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 376AB, POCSO ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 6, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1)(w) ਅਤੇ 3(2)(v) ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਮਨੁੱਖੀ ਬਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮਾਨਵੀਕ, ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਅਘੋਰੀ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਜਾਦੂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਅਤੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਦੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਸ ਅਧੀਨ 6ਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ POCSO ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ (ਫਿਰ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ), POCSO ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 21 (1) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ।

4. ਦੱਸੇ ਗਏ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਖਿਲਾਫ ਨਾਬਾਲਗ ਆਦਿਵਾਸੀ ਕੁੜੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਇਨਫੈਂਟ ਜੀਸਸ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਰਾਜੂਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇੱਕ ਰਾਜੇਸ਼ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਢੋਟਕਰ, ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਫਸਰ, ਇੰਟੀਗ੍ਰੇਟਡ ਟ੍ਰਾਇਬਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਚੰਦਰਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, 06.04.2019 ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਛਬਨ ਪੰਡੂਰੰਗ ਪਚਾਰੇ, ਉਕਤ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਵੱਲੋਂ, ਜੋ ਇੰਟੀਗ੍ਰੇਟਡ ਟ੍ਰਾਇਬਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਚੰਦਰਪੁਰ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਹੈ, ਟੈਲੀਫੋਨਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਉਕਤ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਜੋ ਤੀਜੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੋ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਤੁਰੰਤ ਹੀ, ਉਸ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਦਾਖਲ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਨੰ

5. ਹੁਣ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਉਕਤ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਅਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ, ਨਾਮਤ: ਨਰੇਂਦਰ ਲਕਸਮਣਰਾਵ ਵਿਰੁਲਕਰ, ਸੌ ਨੀਤਾ ਉਰਫ ਕਲਪਨਾ ਮਹਾਦੇਵ ਠਾਕਰੇ, ਸੌ ਲਤਾ ਮਧੁਕਰ ਕੰਨਕੇ, ਵੇਂਕਟੇਸਵਾਮੀ ਬੋਂਡਾਇਆ ਜੰਗਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ 17 ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹਾਈਮਨ ਦੇ ਫਟਣ ਦਾ ਪਤਾ ਚਲਿਆ। ਇੱਥੇ ਜਵਾਬੀ ਉਹ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸਨਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਪੀੜਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਵਾਬੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਧਾ ਸੀ, ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ, ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਟ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖਾਸ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁਲਿਸ ਯੂਨਿਟ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ, ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਕੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਵੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

6. ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਆਸ਼ੰਕਾ ਕਾਰਨ, ਇਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 10.06.2019 ਨੂੰ ਐਲਡੀ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਇਕ ਅਗਾਊ ਜਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ 25.06.2019 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ (ਏ.ਪੀ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 841/2019 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 482 ਦੀ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਮਿਤੀ 12.04.2019 ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 08.06.2019 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਣ ਦੇ ਹਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲ।

7. ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਗੁਣ-ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਕਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਐਕਸ ਦੇਬਿਟੋ ਜਸਟੀਸੀਆ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਲ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਨਿਆਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ।

8. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰ.ਪੀ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਰਾਜ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 102 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਗਰੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 156(1) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 155(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ।

9. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਅਵਧ ਕਿਸ਼ੋਰ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਡਾ. ਮੋਨਿਕਾ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇੱਕ ਵੈਧ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸ਼ਿਜੀ ਉਰਫ ਪੱਪੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਧਿਕਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"…ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਧਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਕਿਸਮ ਆਪ ਹੀ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿੱਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੇਵਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

10. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ POCSO ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦਾਂ ਵੱਲ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਾਂਗੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 15 ਵਿੱਚ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੇਖ 39 (ਐਫ) ਨਾ ਕੇਵਲ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇੰਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਬੱਚੇ

ਸਿਹਤਮੰਦ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਗਰਿਮਾ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਤਿਆਗ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾਇਤਵ ਅਤੇ ਲੇਖ 15 ਦੇ ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝਦਿਆਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲੇ ਗਏ ਹਨ, POCSO ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੁੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

11. ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬੀ ਬਣਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 (1) ਅਧੀਨ, ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯਾਬੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ (ਜੋ ਵੀ ਨਾਮ ਹੋਵੇ) ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯਾਬੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕੋਮਲ ਉਮਰ ਨੂੰ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ੋਸਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

12. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਧਾਰਾ 19 (1) ਅਧੀਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਛੋਟੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਕੈਦ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯਾਬੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ, ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਂ ਅਣ-ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ & ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ & ਓਰਸ7$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਤੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸਨਰਾਵ ਖਾਡੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ8$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸਨਰਾਵ ਖਾਡੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 77.5 ਅਤੇ 77.6 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ: - "77.5. ਜੇਕਰ ਹਸਪਤਾਲ, ਚਾਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੱਚੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਨੇੜਲੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ/ਐਸ.ਜੇ.ਪੀ.ਯੂ. ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ, ਐਸ.ਜੇ.ਪੀ.ਯੂ. ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ।

77.6. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਣ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

14. ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਹੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਸੂਚਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕੁੱਲ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਮੇਲਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨੇ 11.12.1992 ਨੂੰ ਰਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੌਨ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ, ਵੇਸ਼ਵਾਵ□ਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੌਨ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਵਰਤੋਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ, ਦ੍ਵੀਪਕਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬਹੁਪਕਸ਼ੀ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਲੇਖ 3 (2) ਅਤੇ 34 ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖੀ ਹੈ।

15. ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉੱਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੀੜਿਤ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੁਰਾਗ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਕ੍ਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਪੀੜਿਤ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 53 ਏ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਜੋ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨਾਲ ਪੀੜਿਤ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਗਵਾਏ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਏਗੀ। ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਬੰਧੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਹਾਇਕ ਮੁੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ।

ਧਾਰਾ 482 ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ।

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਬਾਲਗ ਆਦਿਵਾਸੀ ਕੁੜੀ(ਆਂ) ਵਿਰੁੱਧ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਬਾਵਜੂਦ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਤੋਂ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਮਹੱਤਵ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇਨ-ਚਾਰਜ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਏ ਬਣਾਈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਥੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173(2) ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਮਿਤੀ 12.04.2019 ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਮਿਤੀ 08.06.2019 ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮਗਰੀ ਇੱਕ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 173(2), ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸੱਚਾਈ, ਪਰਯਾਪਤਤਾ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਧਾਰਾ 482 ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਉੱਪਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

19. ਐਮ.ਐਲ. ਭੱਟ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਕੇ. ਪੰਡਿਤਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਛਾਣਬੀਣ ਦੁਆਰਾ ਪਰਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 161, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਾਜੀਵ ਕੌਰਵ ਬਨਾਮ ਬੈਸ਼ਾਹਬ & ਓਰਸ. ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਪੀੜਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪੜਚੋਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਦਰਜ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

20. ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 145 ਅਤੇ 157 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 164, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਵੀ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

21. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 10 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਕੈਨਿੰਗ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਰਾਇ ਬਣਾਈ ਕਿ ਯੌਨ ਹਮਲਾ ਸਿਰਫ ਜਨਰਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਚੰਦਰਪੁਰ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਪੀੜਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 10 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

"ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਚੰਦਰਪੁਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਪੀੜਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਲਟ, ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੌਨ ਹਮਲਾ ਸਿਰਫ ਜਨਰਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਚੰਦਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

22. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਕੱਢੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 10 ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਪੀੜਤਾਂ/ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ

ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਐਮ.ਐਲ. ਭੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਕੌਰਵ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸੰਦੇਹ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪ੍ਰਾਇਮਾ ਫੇਸੀ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਧੀਨ ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ. ਐਕਟ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਸਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 161, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ164 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਦਰਜ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਜੇ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਮਾਈਨਰ ਬੱਚੇ ਖਿਲਾਫ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰਨਾ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਇਹ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸ਼ਨ ਰਾਵ ਖਾਡੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 19(1) ਅਤੇ 21 ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ parens patriae ਅਧਿਕਾਰ ਕ੍਷ੇਤਰ ਅਧੀਨ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

(2004) 11 ਐਸਸੀਸੀ 576 "ਜਾਣਕਾਰੀ" ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਮਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। "ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਣ" ਮਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। "ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਣ" ਉਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਸ਼ੱਕ" ਜਾਂ "ਸੰਦੇਹ" ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਦੇਖਣਾ ਵੀ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। "ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਣ" ਮਨ ਦੀ ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਜਾਣਕਾਰੀ" "ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਣ" ਨਾਲੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਆਦਾ ਉੱਚੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਅਪੀਲ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਮੰਨਣ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਣ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 26 ਆਈਪੀਸੀ "ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਣ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ:

"26. 'ਕਾਰਨ ਮੰਨਣਾ'. – ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ 'ਕਾਰਨ ਮੰਨਣਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸੰਦਰਭਿਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਯੋਗ ਹੈ:

"ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਗਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਲੀ ਜਾਣਨ ਜਾਂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਤਮਕ ਹੈ"।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨਗਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਾਸਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

24. ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਐਨੈਕਸਚਰ- ਏ, ਤੋਂ ਏ8

ਤੱਕ, ਜੋ ਕੁਝ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹਨ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 161/164, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ 20.4.2021 ਦੀ ਚੁਕੌਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਯਾਨੀ 2019 ਵਿੱਚ ਹੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹੋਣ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਉਹ ਬਿਆਨਾਂ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਐਲ. ਭੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਕੌਰਵ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 161/164, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 59 ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਅੰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖਿਲਾਫ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕੇਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਸਰਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਸਰਤ ਨਾਇੰਸਾਫੀ ਦੇ ਗਰਭਪਾਤ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ।

ਨਤੀਜਤਨ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਸ਼ੁਭਾਂਸ਼ੂ ਦਾਸ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate